

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์

Factors Influencing Pleasant Learning of Prathom Suksa 6 Students
under Burirum Primary Educational Service Area Office

อิสรา จิตตะโล¹
วารารพร เอรารวรรณ์²
สมเกียรติ ทานอก³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ 2) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ 3) เพื่อศึกษาตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 1,000 คน จาก 30 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .207 ถึง .854 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .980 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน ด้านบรรยากาศในห้องเรียน ด้านความเหมาะสมของบทเรียน ด้านกิจกรรมในการเรียนการสอน ด้านสื่อในการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน และด้านคุณลักษณะของครู มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .216 ถึง .720 , .497 ถึง .820 , .283 ถึง .876 , .261 ถึง .772 , .461 ถึง .746 , .574 ถึง .784 ตามลำดับ และมีค่าความเชื่อมั่น .858 , .910 , .897 , .853 , .870 , .916 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน ความเหมาะสมของบทเรียน กิจกรรมในการเรียนการสอน สื่อในการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน และคุณลักษณะของครู

2. ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบ

¹ มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ความตรงของโมเดล ได้แก่ $\chi^2 = 10.842$, $df = 1$, $p\text{-value} = 0.0010$, $CFI = 0.999$, $TLI = 0.980$, $RMSEA = 0.099$, $SRMR = 0.001$ ตัวแปรในโมเดลทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนได้ร้อยละ 53.80

3. ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรในโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน คือ บรรยากาศในห้องเรียน ความเหมาะสมของบทเรียน และคุณลักษณะของครู และปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ บรรยากาศในห้องเรียน ความเหมาะสมของบทเรียน กิจกรรมในการเรียนการสอน และคุณลักษณะของครู

โดยสรุป ปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงตัวแปรเหล่านี้เพื่อจะได้นำไปวางแผน ปรับปรุง ส่งเสริม ให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การเรียนรู้ที่มีความสุข

ABSTRACT

The purposes of this study were to; 1) investigate relationship between independent variables and pleasant learning of Prathom Suksa 6 students under Burirum Primary Educational Service Area Office 1; 2) develop and check validity of casual factors affecting pleasant learning of Prathom Suksa 6 students under Burirum Primary Educational Service Area Office 1 and; 3) examine independent variables which indirectly and directly affected and direct and indirect effects to pleasant learning of Prathom Suksa 6 students. The sample included 1,000 Prathom Suksa 6 students under Burirum Primary Educational Service Area Office 1 in the first semester, academic year 2012. The sample was selected by using Multistage Random Sampling. The research instruments were questionnaires about factors affecting pleasant learning of Prathom Suksa 6 students with the discrimination of .207 to .854 and with the reliability of .980. The factors affecting pleasant learning of students in terms of classroom atmosphere, content appropriateness, teaching and learning activities, instructional media, teaching evaluation and teacher characteristics had the discrimination of .216 to .720, .497 to .820, .283 to .876, .261 to .772, .461 to .746 , .574 to .784 respectively and had the reliability of .858 , .910 , .897 , .853 , .870 , .916 respectively. The basic statistics and Path Analysis were applied to analyze data.

The results could be summarized as follows.

1. The variables having positive relationship with pleasant learning of Prathom Suksa 6 students was at the level of statistic significance of .01. These included classroom atmosphere, teaching and learning activities, instructional materials, teaching evaluation and teacher characteristics.

2. The validity of a casual relationship affecting pleasant learning of Prathom Suksa 6 students under under Burirum Primary Educational Service Area Office 1 developed

from empirical data showed that the model was consistent with the empirical data. The statistics used to determine the validity of the model $\chi^2 = 10.842$, $df = 1$, $p\text{-value} = 0.0010$, $CFI = 0.999$, $TLI = 0.980$, $RMSEA = 0.099$, $SRMR = 0.001$. All variables could explain the variance of variables of pleasant learning at 53.80 percent. The effect size of direct and indirect effect affecting pleasant learning of Prathom Suksa 6 students demonstrated that the variables having direct and indirect effects to pleasant learning of the students were classroom atmosphere, content appropriateness, teaching and learning activities and teacher characteristics.

To conclude, the 6 factors were associated among each other. Therefore, involving persons should be aware of these variables when planning, improving, promoting pleasant learning.

Key Word : Pleasant Learning

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 5)

การเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ การเรียนรู้อย่างมีความสุขจำเป็นต้องจัดให้เกิดขึ้นตลอดเวลาทั้งในระหว่างการเรียนรู้และหลังจากเรียนรู้แล้วด้วยการ จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระ ทุกคนมีความห่วงหาอาทรกันและกัน ยอมรับใน ความแตกต่างของกันและกัน เชื่อมั่นในศักยภาพของกันและกัน เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถ และพัฒนาตนเองเต็มที่ตามแบบของตนเอง ให้การเสริมแรงและสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งจะมีผลทำให้บุคคลเกิดความสุข เห็นคุณค่าของตนเอง มีความกล้าที่จะเผชิญกับปัญหา กล้าที่จะเรียนรู้ สิ่งใหม่ มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง บุคคลอื่นและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ . 2541 : 27) การที่นักเรียนได้รับความรู้ และตอบสนองความรู้ในทางบวก หรือแสดงออกถึงความพึงพอใจใฝ่เรียนรู้ และมีการตอบสนองในทางบวก โดยโรงเรียนเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับทางวัตถุ และสภาพแวดล้อมทางวิชาการทั้งในโรงเรียน และชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนสามารถพัฒนาการด้านต่างๆ ได้ตามศักยภาพ ซึ่งบทบาทหน้าที่สำคัญ คือ ครูที่จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศภายในชั้นเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ รู้จักควบคุมอารมณ์ รู้จักปรับปรุงพฤติกรรมของตน รู้จักยอมรับกฎระเบียบของสังคม รวมถึงส่งเสริมให้นักเรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงผลดี และผลเสียที่จะตามมาด้วย (สายทิพย์ แก้วอินทร์ . 2548 : 7)

การเรียนรู้อย่างมีความสุข ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มีความสุขของนักเรียน ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน (แพรวพรรณ พิเศษ. 2548) ความเหมาะสมของบทเรียน (กิตติยวดี บุญชื้อ และคณะ . 2540) กิจกรรมในการเรียนการสอน (โสภณ โสมดี และคณะ. 2545) สื่อการเรียนการสอน (บพิตร อิศระ. 2550) การประเมินผลการเรียน (บพิตร อิศระ . 2550) และคุณลักษณะของครู (Ohles, 1970) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยที่

กล่าวมานั้นมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนมากน้อยเพียงใด ซึ่งพิจารณาจากค่าอิทธิพลของตัวแปรต่างๆที่พบว่ามีผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน โดยใช้หลักการวิเคราะห์สาเหตุหรือการวิเคราะห์เชิงสาเหตุหรือวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ซึ่งเป็นสถิติที่ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษามีผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้เทคนิควิเคราะห์ด้วยโปรแกรม MPLUS ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้นำไปพิจารณาประยุกต์ใช้ ให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน ความเหมาะสมของบทเรียน กิจกรรมในการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน และคุณลักษณะของครู

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 19,598 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 843 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 1,000 คน จากห้องเรียน 30 ห้อง โรงเรียน 30 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเป็นแบบสอบถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเพศ และขนาดโรงเรียน ซึ่งเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) จำนวน 2 ข้อ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขในระดับนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ 1) บรรยากาศในห้องเรียน 2) ความเหมาะสมของบทเรียน 3) กิจกรรมในการเรียนการสอน 4) สื่อการเรียนการสอน 5) การประเมินผลการเรียน 6) คุณลักษณะของครู โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

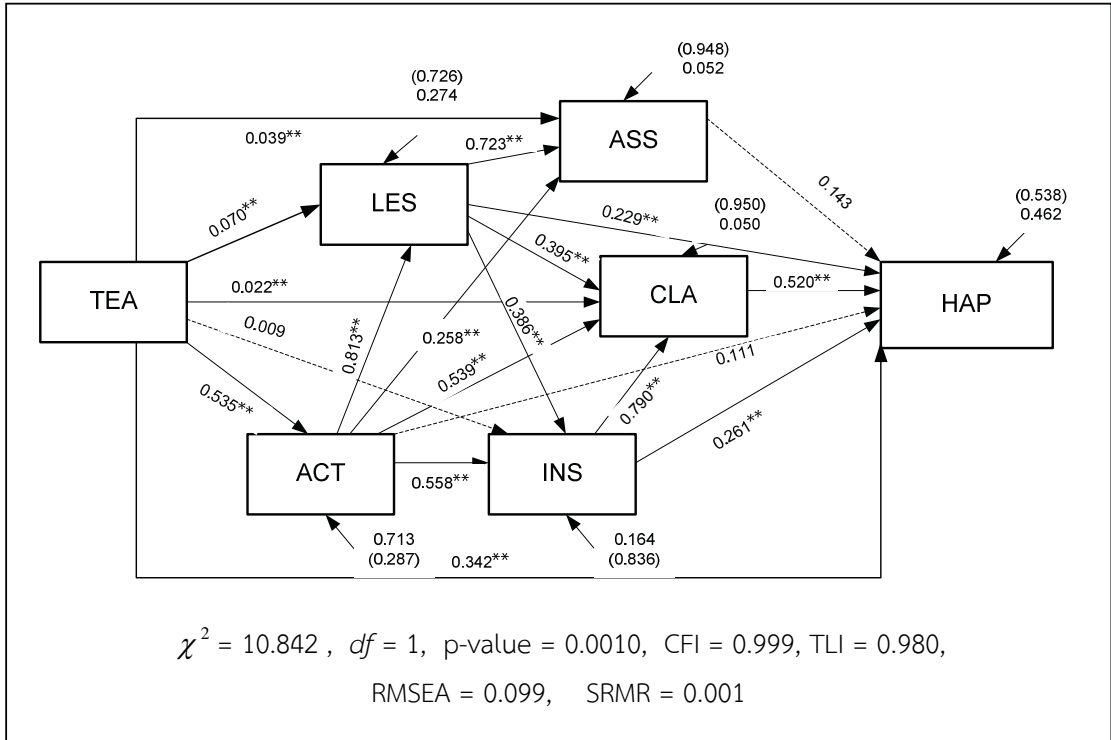
สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับนิยาม การวิเคราะห์อำนาจจำแนกรายข้อของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดล ด้วยสถิติการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ผลการวิจัย

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) พบว่าตัวแปร ทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวก มีขนาดความสัมพันธ์ระหว่าง .503 ถึง .962 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีค่าสูงสุดคือ ตัวแปรการประเมินผลการเรียน (ASS) กับ ตัวแปรความเหมาะสมของบทเรียน (LES) เท่ากับ .962 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีค่าต่ำสุด คือ ตัวแปรคุณลักษณะของครู (TEA) กับตัวแปรสื่อการเรียนการสอน (INS) เท่ากับ .503

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง หรือวิเคราะห์สาเหตุ (Path Analysis) และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏผลตามรูปภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามสมมุติฐาน

จากภาพ พบว่า ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามสมมุติฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อพิจารณาค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 10.842 มีค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 1 ทำให้ค่า χ^2 / df มากกว่าค่าที่ยอมรับได้ คือ ประมาณ χ^2 / df เท่ากับ 10.84 ค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ .0010 (p ต้องมากกว่า .50) ดัชนีวัดความกลมกลืน (CFI) เท่ากับ 0.999 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไปหรือ 0.95 ขึ้นไป จะอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ค่า TLI เท่ากับ 0.980 (ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป หรือ 0.95 ขึ้นไป จะอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.099 มีค่าระหว่าง 0.08 ถึง 0.10 มีความสอดคล้องพอใช้ ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR) เท่ากับ 0.001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 มีความสอดคล้องดี แสดงว่าโมเดลตามมาตรฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัว มีขนาดอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปแบบที่เป็นสาเหตุโดยตรงต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน (CLA) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.520 ความเหมาะสมของบทเรียน (LES) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.229 คุณลักษณะของครู (TEA) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.342

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปแบบที่เป็นสาเหตุโดยทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน (CLA)

มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.520 ความเหมาะสมของบทเรียน (LES) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.185 กิจกรรมในการเรียนการสอน (ACT) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.441 และ คุณลักษณะของครู (TEA) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.610

อภิปราย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน มี 6 ตัวแปร ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน ความเหมาะสมของบทเรียน กิจกรรมในการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนและคุณลักษณะของครู สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. บรรยากาศในห้องเรียน เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนและมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุขของกิติยวดี บุญชื้อ และคณะ (2540, หน้า 34-84) ที่กล่าวว่า การที่เด็กจะเรียนรู้ที่มีความสุขได้ขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนที่มีบรรยากาศในการเรียนที่ผ่อนคลาย มีบทเรียนที่สนุกสนาน มีกิจกรรมที่หลากหลาย และยังสอดคล้องกับแนวคิดของท่านอื่นๆ ดังนี้ ปรีศินี จีรวงศ์รุ่งเรือง (2542, หน้า 28-32) กล่าวว่านักเรียนจะเรียนรู้ที่มีความสุขขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้ การจัดบรรยากาศในการเรียนที่มีความเป็นกันเอง จัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีบทเรียนที่สนุกและแปลกใหม่ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฟีแลนดี (Phelen, 1999) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของนักเรียนและครูที่มีต่อบรรยากาศในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้สภาพบรรยากาศในโรงเรียนของครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์กันนอกจากนี้ยังพบว่าคุณลักษณะของครูที่ดูแลเอาใจใส่ต่อนักเรียนและมีลักษณะความเป็นมิตรจะทำให้เด็กนักเรียนมีความรักในการเรียนและมีความสุขเมื่อมาโรงเรียนและใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน

2. ความเหมาะสมของบทเรียน เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนและมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนโดยส่งผ่าน บรรยากาศในห้องเรียน และสื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของกิติยวดี บุญชื้อ และคณะ (2540, หน้า 86) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความสุขในการเรียนดังนี้ 1. บทเรียนเริ่มจากง่ายไปยาก มีความต่อเนื่องในเนื้อหาวิชาและขยายวงไปสู่ความรู้แขนงอื่น 2. วิธีการเรียนสนุก ไม่น่าเบื่อและตอบสนองความสนใจของนักเรียน 3. ทุกขั้นตอนของการเรียนมุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิด 4. แนวทางการเรียนรู้สัมพันธ์และสอดคล้องกับธรรมชาติ 5. มีกิจกรรมหลากหลาย สนุก ขวนให้นักเรียนเกิดความสนใจต่อบทเรียนนั้นๆ 6. สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนเข้าใจให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจตรงตามเป้าหมาย และ 7. การประเมินผลมุ่งเน้นพัฒนาการของเด็กในภาพรวมมากกว่าพิจารณาจากผลการทดสอบทางวิชาการ

3. กิจกรรมในการเรียนการสอน เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนโดยส่งผ่าน บรรยากาศในห้องเรียน ความเหมาะสมของบทเรียนและสื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์ และคณะ (2544) ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ โดยวิธีการเรียนรู้ที่มีความสุขพบว่า ด้านการพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักการทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์รูปแบบ

การเรียนการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจและหลักการเรียนรู้อย่างมีความสุขประกอบด้วย 6 ขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญ คือ การเตรียมการ ชั้นสอน ชั้นกิจกรรมกลุ่ม ชั้นตรวจสอบผลงานชั้นสรุปบทเรียนและชั้นพัฒนาการนำไปใช้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของแลนเดอร์ (Lender, 1993) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นปีที่ 5-6 และ 8-9 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีของครู เป็นตัวทำนายที่ดีที่สุดของนักเรียน และยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนี้ โรเจอร์ส (Rogers, 1969) ได้เสนอหลักการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้ ถ้านักเรียนมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น ถ้านักเรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยทุ่มเททั้งด้านความรู้สึกละสติปัญญาจะเป็นผลให้นักเรียนอยากเรียนรู่มากขึ้นอยู่ตลอดเวลา การส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินผลสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดอิสระเป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความคิดสร้างสรรค์ โสภณ โสมติและอภันตรี โสตะจินดา (2545, หน้า 15-17) ได้อธิบายถึงหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน ดังนี้ 1) คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา 2) การจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนต้องมีความสมดุลและเหมาะสมกับวัย ความต้องการของผู้เรียนและความคาดหวังของสังคม 3) แหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายและเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน 4) ผลจากการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริงได้ 5) สารการเรียนรู้ที่จะนำมาจัดการเรียนรู้ต้องเริ่มจากง่ายไปหายาก 6) มีกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ เราความสนใจของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนอยากเรียน สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาและสถานที่ 7) ประเมินผลจากสภาพจริง

4. สื่อการเรียนการสอน เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนโดยส่งผ่าน บรรยากาศในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนเหมาะสมกับบทเรียน เราใจให้เกิดการเรียนรู้มีบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ผ่อนคลาย แทรกอารมณ์ขัน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ จะทำให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นไปตามแนวคิดของ กิตยวดี บุญเชื้อ และคณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 77-81) กล่าวว่าจะองค์ประกอบหนึ่งซึ่งช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กดำเนินไปอย่างมีความสุข คือ บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเราใจให้อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น (Shen, 1993) ได้ทำวิจัยคุณภาพ เรื่องการศึกษาวิชาเคมีอย่างมีความสุข พบว่าระบบการศึกษาวิชาเคมีอย่างมีความสุข เป็นผลมาจากความเหมาะสมจากการใช้วิธีการสอน โดยครูสามารถดึงความสนใจและความนึกคิดของนักเรียนออกมา โดยการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในชั้นเรียน มีผู้ให้คำแนะนำ กลุ่มความสนใจ การเยี่ยมชมโรงงาน การใช้เครื่องมือ การดูวีดิทัศน์และค้นหาโครงสร้างในคอมพิวเตอร์ มองความสนใจอย่างกว้างๆ จัดประสบการณ์หลากหลายแนะนำอย่างฉลาดนำไปสู่การค้นคว้าและทำให้วิชาเคมีสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน ความจำเป็นพื้นฐานและรอบตัวเราสามารถนำมาเรียนรู้ได้ ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับความสำเร็จของการศึกษาอย่างมีความสุข

5. การประเมินผลการเรียน เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การประเมินผลการเรียนการสอนไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยกล่าวคือ ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัยว่าการประเมินผลการเรียนการสอนมีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของวราศิริ วงศ์สุนทร (2543, บทคัดย่อ) เรื่องการเรียนรู้อย่างมีความสุข : การวิจัยกรณี ครูต้นแบบ

ด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและพฤติกรรมการสอนของครูที่สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน คือครูจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสร้างความสนใจของนักเรียน มีสื่อการสอนที่หลากหลายและสอดคล้องกับบทเรียน จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีวิธีการวัดและประเมินนักเรียนอย่างหลากหลายและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินตนเอง สิ่งเหล่านี้ทำให้นักเรียนเรียนรู้มีความสุข

6. คุณลักษณะของครู เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนโดยส่งผ่าน บรรยากาศในห้องเรียน กิจกรรมในการเรียนการสอน ความเหมาะสมของบทเรียน และสื่อการเรียนการสอน แสดงว่าลักษณะครูที่ดีจะส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้มีความสุข กล่าวคือ ถ้าครูเข้าใจธรรมชาติของนักเรียนว่านักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันมีความสามารถและความถนัดไม่เหมือนกัน ครูมีทักษะในการสื่อสารและมีความรักและเอาใจใส่ต่อนักเรียน จะทำให้นักเรียนเรียนรู้มีความสุข ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ กิตยวดี บุญชื้อ และคณะ (2540, หน้า 52-62) ที่กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้มีความสุข เมื่อได้เรียนกับครูที่รักและเอาใจใส่ต่อเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน มีความเป็นมิตร เข้าใจในตัวเขาร่วมคิดไปกับเขา และสามารถจูงใจเด็กให้ตื่นตัวไปกับบทเรียนแต่ละบท นอกจากนี้คำพูดของครูยังมีผลต่อความรู้สึกของเด็กทั้งทางบวกและทางลบ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของท่านอื่นๆ ดังนี้ วิเศษ ชินวงศ์ (2544, หน้า 37-38) กล่าวว่า การทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้นั้น ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ พัฒนานตนเองตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ครูมีความเป็นมิตรกับนักเรียนทุกคน ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544, หน้า 110-111) กล่าวว่า สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่ทำให้เด็กเรียนรู้มีความสุข คือ ครู การที่ครูรักเด็กและเข้าใจเด็ก ทำให้เด็กรักครู ชอบครู และสนใจอยากจะทำอะไรก็ได้มีความสุขในการเรียน คูนิโน (Kounin, 1990) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศของห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พบว่าพฤติกรรมของครูมีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในห้องเรียนที่มีบรรยากาศเอื้อการเรียนรู้ มักจะมีครูที่มีความสามารถและพฤติกรรม ดังต่อไปนี้มีความสามารถที่จะรักษาระดับความสนใจของนักเรียนมีความไวต่อความรู้สึกของนักเรียน เช่น เมื่อครูสังเกตว่านักเรียนไม่สนใจในสิ่งที่ครูกำลังสอน ครูอาจจะเปลี่ยนกิจกรรมหรือเปลี่ยนเทคนิคในการสอน เพื่อให้นักเรียนทุกคนมีความสนใจในบทเรียน นอกจากนี้คำพูดของครูยังมีอิทธิพลอย่างมากในการที่จะทำให้นักเรียนมีความสุขซึ่งตรงกับแนวคิดของ เอ็มเมอร์ ,เอเวอร์ทสัน และแอนเดอร์สัน (Emmer, Evertson & Anderson, 1980, pp. 219-231) ที่กล่าวว่า ครูต้องมีทักษะในการสื่อสาร เพราะการที่ครูจะสอนหรือพูดให้นักเรียนเข้าใจได้ ครูต้องมีทักษะในการพูด สามารถสื่อสารให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่ครูต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อผู้สนใจในการที่จะนำผลการวิจัยไปใช้หรือทำการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุขของกิตยวดี บุญชื้อ และคณะ เป็นทฤษฎีที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และตัวแปรต่างๆ ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน ความเหมาะสมของบทเรียน กิจกรรมในการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน และคุณลักษณะของครู จากผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศในห้องเรียนมีอิทธิพลทางตรงกับการเรียนรู้ที่มีความสุขซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวก ดังนั้นควรจัดบรรยากาศที่มีสภาพเอื้อต่อการเรียน มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย สอดแทรกอารมณ์ขัน

เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก สนับสนุนให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกระตุ้นให้เกิดการคิด และแสดงความเป็นมิตรกับนักเรียน นักเรียนก็จะเรียนอย่างมีความสุขเช่นกัน

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีอำนาจหน้าที่ที่จะได้ทราบว่าปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนนั้นที่ทั้งปัจจัยทางตรงและทางอ้อม และหากจะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนนั้นจะต้องพัฒนาและส่งเสริมทุกๆ ปัจจัยไปพร้อมๆกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น กลุ่มนักเรียนในระดับมัธยม กลุ่มนักเรียนระดับอาชีวะ กลุ่มนิสิต นักศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขในรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขมากที่สุด

2.3 ควรมีการเพิ่มระดับกลุ่มข้อมูลในการศึกษาจากงานวิจัยนี้ เป็น 2 ระดับหรือ 3 ระดับ เช่น ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน จะทำให้ได้ข้อมูลสำหรับคนทุกกลุ่มที่ได้มีส่วนได้เสียกับการจัดการศึกษาไว้ใช้ เป็นการสนเทศในการตัดสินใจที่จะส่งเสริม สนับสนุน หรือวางแผนกำหนดนโยบายให้มีการพัฒนาให้สูงขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.

กิตติยวดี บุญชื้อ และคณะ. **ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎี**

และแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.

บพิตร อิศระ. **การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา**

ปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

ปรีศณี จีรวงศ์รุ่งเรือง. “การเรียนรู้ที่มีความสุข,” **เอกสารทางวิชาการ เทคโนโลยี-ทัพบก**. 2.3(1) : 45 ;

มิถุนายน-ตุลาคม, 2542.

พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์ และคณะ. **การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ด้วยวิธีการเรียนรู้**

อย่างมีความสุขของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น , 2544.

แพรวพรรณ พิเศษ. **โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข**

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ วท.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.

วราศิริ วงศ์สุนทร. **การเรียนรู้ที่มีความสุข : การวิจัยรายกรณี ครูต้นแบบด้านการเรียนการสอนวิชา**

ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

วิเศษ ชินวงศ์. “เบญจลักษณ์การเรียนรู้ สู่ผู้เรียนเป็นสำคัญ,” **วารสารวิชาการ**. 2(3) : 23 ;กุมภาพันธ์,

2544.

- คันศนีย์ ฉัตรคุปต์ และคณะ. การเรียนรู้อย่างมีความสุข : สารเคมีในสมองกับความสุขและการเรียนรู้.
กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์, 2544.
- สายทิพย์ แก้วอินทร์. การเรียนรู้อย่างมีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์). วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น , 2548.
- โสภณ โสมดี และอภันตรี โสตะจินดา. การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
วารสารวิชาการ. 5(1) : 14-18,2545.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, กระทรวงศึกษาธิการ. จุดประกายการปฏิรูป
กระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์, 2541.
- Emer, E, Evertson, C., & Anderson,L. “Effective classroom management at the beging of the
school year,” *Jurnal of Elementary School*. 80,219-231., 1980.
- Kounin, J , S. **Discipline and group management in classrooms**. New York : Rinchart and
Winston, 1990.
- Lander.R. Reportories of teaching Quality . “A contribution to the OECD/CERI project
Teacher Quality from case studies of six Sweddish Comprehensive school”.
Department of Education School. University of Goteborg, 1993.
- Ohles,J.F. **Introdedction to teaching**. New York : Random House, 1970.
- Phelan, R.J. The Relationship Between Student and Teacher Perceptions of the
Organization Climate of their School,” **Dissertation Abstracts International**.
2(3) : 245-A ; January, 1999.
- Rogers, C. **Freedom to learn** . London : Merrill, 1969.
- Shen , K. “Happy chemical education (HCE),” **Journal of Education Research**.
96(2) : 67-77., 1993.